

De Andrea Smits, geladen met radio-actief afval, geblokkeerd in de haven van IJmuiden.

Milieu-actiegroep Greenpeace legde de het met radio-actief afval geladen schip Andrea Smits vast in de haven van IJmuiden om te protesteren tegen dumping van de lading in de Atlantische Oceaan. De blokkade werd uiteindelijk vrijwillig opgeheven. Maar de actievoerders voelen zich met het resultaat van het overleg met minister Ginjaar in de boot genomen.

Het schijnakkoord met Greenpeace

Vrijdagmiddag 13 juni, 14.00 uur. Hans Guyt, medewerker van Greenpeace Nederland is, nog nauwelijks bekomen van de emoties rond het opbreken van de blokkade rond het dumpschip Andrea Smits, woensdag in de haven van IJmuiden, al telefonisch voorbereidingen aan het treffen voor een persconferentie op zaterdag, "in een cafeetje met uitzicht op de haven van Zeebrugge," de tweede laadplaats voor Europees radioactief afval. Op de grond naast zijn bureau herinnert een kaart van IJmuiden, Noordzeekanaal en havens van Zaandam en Amsterdam, aan de blokkade.

Even later reageert hij lichtelijk verontwaardigd op de veronderstelling dat Greenpeace al in november met de voorbereiding van de actie begonnen zou zijn. Guyt: "Dat is absoluut niet waar. Wij denken heus niet alleen in acties. Wèl hebben wij sinds november een briefwisseling gevoerd met alle lidstaten van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling), die middels haar kern-energiebureau de dumpingorganisaties

coördineert. Ook binnen de OESO bestaat veel oppositie tegen het dumpen van radio-actief afval in de Atlantische Oceaan door Engeland, Zwitserland, België en Nederland." Guyt toont een uittreksel van de briefwisseling met onder meer deze reactie van John Frazer, Canadese Minister van Milieuzaken, 7 januari 1980: "We share with you a realization that disposal at sea of low-level radio-active waste carries with it potential environmental hazards."

Greenpeace is voorstander van tijdelijke opslag op land van het laag-radio-actief afval, in afwachting van definitieve opslag op land, dat men het op een centrale plaats kan controleren en bewaken. "Gooi je het in de oceaan op vier kilometer diepte, dan kun je dat natuurlijk niet. We denken niet alleen aan een actie, maar dat doet de gemeente wel. Ik denk dat die wel langer dan een jaar met de voorbereiding bezig is geweest."

Op 14 mei verleende de minister van Volksgezondheid en milieuhygiëne, Dr. L.

Ginjaar, aan de Stichting Energieonderzoek Nederland, vergunning voor het storten van radio-actief afval, afkomstig uit Nederland, België en Zwitserland, in de Atlantische Oceaan. Binnen dertig dagen kon hier tegen beroep worden aangetekend.

Op 6 juni tekende de Stichting Natuur en Milieu, mede namens Greenpeace, Werkgroep Noordzee en de Stroomgroep Stop Kernenergie, afdeling Haarlem-IJmond, beroep aan bij de Raad van State. Guyt: "Dat hebben we laten vergezellen door een schorsingsverzoek aan minister Ginjaar, gebaseerd op de wet die in september van kracht wordt, met betrekking tot onherroepelijke zaken. Hij heeft dat geweigerd en het toch doorgestuurd naar de Raad van State, met de mededeling dat hem de wettelijke middelen ontbraken om een dergelijk schorsingsverzoek in te willigen. Wij bestrijden dat."

"Deze afwijzing is de inzet geworden van onze actie. We hebben van alles geprobeerd om de dumpingactie legaal te schorsen. Als dat niet meer werkt, ga je aan andere middelen denken: actie. Dat is de volgorde, tenminste bij ons."

Hadden jullie van te voren een draaiboek, in geval van een actie?

"Nee, hoor. Dat gaat allemaal spon-taan en dan kan het heel snel. Maandag 9 juni zijn we met de voorbereiding begon-nen en dinsdag hebben wij met sympathise-

rende schippers de Andrea Smits geblokkeerd. Dinsdagmiddag kregen we vanuit Amsterdam telefonisch door dat er woensdag een kort geding dreigde, aangespannen door het ECN (Energiecentrum Nederland). Om half vijf belde Molendijk de burgemeester van Velzen. Hij wilde dat wij 's avonds om tien uur met hem en het ECN om de tafel gingen zitten. Om half tien kregen we te horen dat het kort geding definitief doorging en dat het schorsingsverzoek van Natuur en Milieu was afgewezen. Volgens de Raad van State heeft de Stichting Natuur en Milieu geen belang bij iets wat 1800 kilometer verderop in de Atlantische Oceaan gebeurt."

"Dinsdagnacht zijn wij op het kantoor zelf schorsingsverzoeken gaan maken uit naam van Greenpeace Nederland en Greenpeace Europa, in de veronderstelling dat die wel ontvankelijk zouden worden beschouwd, omdat wij het gehele zeemilieu in de statuten hebben staan. Die schorsingsverzoeken zijn dinsdagnacht nog afgeleverd bij de Raad van State."

"Dinsdagavond waren de gesprekken met het ECN en burgemeester Molendijk heel vreemd verlopen. We merkten dat ze tegen die dumpingen aanhikten. Molendijk stelde voor een gemeenschappelijke verklaring aan de minister te sturen. Het ECN bleek bereid het kort geding te verschuiven naar donderdagochtend. We gingen weg met de afspraak dat we woensdag verder zouden praten."

"Woensdag om twaalf uur begon de tweede gespreksronde, waarbij de sfeer geheel anders was. De tijd ging dringen en het inladen was bijna klaar. We kwamen uit de vergadering met de mededeling van de burgemeester dat het schip hoe dan ook 's avonds om zes uur moest vertrekken én met een papiertje met deze tekst:"

"Naar aanleiding van de recente gebeurtenissen te IJmuiden m.b.t. blokkade van het 'dumpingsschip' herhaalt de minister zijn eerder uitgesproken standpunt dat dumping van radioactief afval op den duur onaanvaardbaar wordt en derhalve een aflopende zaak moet zijn. De minister is bereid, het initiatief te nemen tot het instellen van een commissie, op verzoek van ECN en/of Greenpeace, bestaande uit o.m. vertegenwoordigers van Greenpeace en andere milieuvertegenwoordigers, ECN en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, met de opdracht te onderzoeken op welke wijze de verwerking van het zgn. laag en middel radioactief afval kan plaatsvinden, zodanig dat is voldaan aan aanvaardbare eisen van milieuhygiëne, en met de bedoeling, dat binnen drie jaar aanvaardbare alternatieven voor het dumpen moeten worden gevonden. De minister is bovendien bereid binnen drie weken overleg te plegen met de vaste kamercommissie naar aanleiding van de onderhavige blokkade. Voorwaarde is dat de blokkades heden te 18.00 uur wordt opgeheven en het kort geding ingetrokken."

Guyt: "Dat papiertje noem ik geen akkoord, maar het maximaal haalbare overlegresultaat. Het is geen akkoord omdat door ons de besluiten op de blokkade

zouden worden genomen. Wij hebben geen actie ondernomen om een commissie in het leven te roepen. Dat is nooit de inzet geweest.

Met dat papiertje zijn we naar de blokkade teruggegaan. En toen is het heel verwarrend geworden. Ik had in mijn achterhoofd de mededeling van de burgemeester dat 's avonds om zes uur het schip hoe dan ook uit zou varen. We wilden de minister dwingen een duidelijk onaanvaardbaar over toekomstige dumpingen uit te spreken, maar we wilden ook om zes uur de blokkade opheffen, omdat we geen moeilijkheden wilden met de politie."

"Om half vijf zouden we onze beslissing doorbellen aan Molendijk. We vroegen een uur uitstel. Maar de burgemeester zei: "Wacht nou even. Ik heb hier een gewijzigde verklaring van de minister." Die versie was door de minister met de waarnemers samengesteld. Voordat die tekst door een medewerker met behulp van een politiebootje was gehaald, was het inmiddels half zes. Nou, toen we die versie lazen, gingen we over de rooie. We zeiden: "Dit is onaanvaardbaar. We blijven liggen, want hier staan dingen in waarmee we ons absoluut niet kunnen verenigen."

"Waar hadden jullie de meeste kritiek op?"

"Er staat in dat in afwachting van het advies geen verdere acties worden ondernomen. Verder beweert Ginjaar dat hij op 3 juni heeft toegezegd een commissie in te stellen. Dat is onwaar. Op 3 juni is er een gesprek geweest op het Binnenhof met ons en de drie andere groepen. Daar heeft hij alleen toegezegd de gesprekken gaande te houden. Dat is iets heel anders.

"Dit is onverteerbaar. Het wordt nu zo gebracht alsof het instellen van de commissie een gunst is, terwijl die er al in 1973 had moeten zitten. Nederland heeft toen het Verdrag van Londen geratificeerd, ter voorkoming van verontreiniging van de zee. In dat verdrag staat uitdrukkelijk dat alle mogelijkheden van opslag op land moeten worden bekeken, voordat tot zee-dumping mag worden overgegaan."

"Wat ging er een half uur voor het opheffen van de blokkade door jullie heen?"

"Verwarring natuurlijk. Daar kwam nog bij dat in die warrige periode tussen vier en zes uur het bericht kwam dat ons schorsingsverzoek bij de Raad van State was afgewezen. De minister heeft duidelijk gesteld, dat hij niet in zou gaan op het

Burgemeester Molendijk (rechts) in overleg met leden van Greenpeace.

rechtstreeks aan hem gericht verzoek tot schorsing. Het begrip *geen wettelijke mogelijkheden* heeft hij niet meer als argument gebruikt."

"Kijk, het eerste papier vonden wij al niet de moeite waard om de blokkade op te heffen, maar we wilden het toch doen, omdat we dan tenminste nog dit resultaat hadden. En als je niet vrijwillig weggaat heb je niets. Maar die tweede versie vonden we geen reden om zonder sommatie te vertrekken. Dat half uur liep uit en uiteindelijk kwam om kwart voor zeven de burgemeester aan boord. Er voeren zes bootjes van de Rijkspolitie rond en twee grote zeeslepers. Er lagen twee marine zeeslepers in de haringhaven met 120 man EM aan boord."

"De burgemeester vertelde ons dat hij zich besodemieterd voelde door de tweede versie. Maar dat zei hij niet tegen de pers. Hij zei ons dat hij het onaanvaardbaar vond en accepteerde het papier niet. Dan begrijp ik niet dat hij niet gezegd heeft: *We zijn allebei het slachtoffer geworden van de minister. Blijf hier maar liggen.* Want de volgende dag stond het kort geding met het ECN op het programma. Dat zouden we hebben verloren, en dan waren we vertrokken."

"Maar nu zijn we alleen onder druk van de omstandigheden weggegaan. We hadden voor het begin van de actie afgesproken, dat we het niet tot een confrontatie zouden laten komen. Het ging niet om Greenpeace-schepen, maar om schepen van sympathisanten. Met eigen schepen waren we waarschijnlijk blijven liggen."

"Wat zijn jullie nu verder van plan?"

"Het vervolg is de beroepszaak bij de Raad van State tegen het verlenen van de vergunning en verder zullen wij binnenkort de kamerleden op de hoogte stellen van de rol van Minister Ginjaar in deze zaak."

"Hebben jullie nog meer acties in petto?"

"Ik vind het nu niet de tijd om daarover te praten. We proberen nu de druk op alle fronten te handhaven. Ik vind het belangrijk te benadrukken dat het ons niet alleen om Nederland gaat. Het gaat om de vergunning die Ginjaar heeft afgegeven, niet alleen voor Nederland, maar ook voor België en Zwitserland. Het is namelijk één vergunning voor een gemeenschappelijke stortingsoperatie in de oceaan. Ook Engeland zullen we betrekken bij dit scala van acties. Het zit er in dat we over een maand bij de Engelse stortingsplaats zijn met ons schip *The Rainbow Warrior*."

Zondagavond reageert een geëmotioneerde Hans Guyt op de gewelddadige actie van Belgische activisten in de haven van Zeebrugge, waarbij het schip stuurloos gemaakt werd en enkele gewonden vielen.

Guyt: "Ik ben hier heel erg van geschrokken. Greenpeace distancieert zich hiervan en ik zou ook niet weten wie hiervoor verantwoordelijk is. Het is mogelijk dat de frustraties in België, waar voor het anti-kernenergie standpunt nauwelijks aandacht is geweest, hiertoe geleid hebben."

ALOYSY GINJAAR